Kyyjärven kunta

Tarkastuslautakunnan ARVIOINTIKERTOMUS 2022

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 § mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkistuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnan hallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat

Kyyjärven kunnan ulkoisesta tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Niiden toiminta on kunnan muista organisaatiosta ja johdosta riippumatonta. Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat kunnanvaltuutettuja. Valtuusto on kokouksessaan 16.8.2022 (§ 33) valinnut tarkastuslautakunnan, jonka kokoonpano on seuraava:

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Lasse Kainu, pj.	Elina Oikari
Esa-Pekka Bergman, vpj.	Raimo Tamminen
Irene Ojala	Helmi Kotanen

Kunnanvaltuusto on valinnut vuoden 2022 tilintarkastajaksi BDO Audiator Oy:n. Kunnan vastuualaisena tilintarkastajana on tilikaudella 2022 on toiminut JHT, HT Sanna-Mari Pääkkönen ja hänen irtisanoutumisensa jälkeen on toiminut JHT, HT Joni Mäkitalo. Kunnan avustavana tilintarkastajana on toiminut Iida Kajuutti ja Ursula Rinne.

Kunnan tytäryritysten vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Joni Mäkitalo. Tarkastuslautakunnan toimintaan liittyvät valmistelu- ja sihteerintehtäviä on hoitanut Iida Kajuutti sekä Kiia Sol.

Arvioinnin toteuttaminen

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2022 arviointia varten yhteensä viisi kertaa. Tarkastuslautakunnan työ on pohjautunut kunnallisen päätöksenteon sekä kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja tarkasteluun sekä viranhaltijoiden haastatteluihin. Tarkastuslautakunnan kuultavana ovat olleet: kunnanjohtaja Tiina Pelkonen, sivistysjohtaja Maija-Liisa Immonen, kunnanvaltuuston puheenjohtaja Maija Uusisalo, kunnanhallituksen puheenjohtaja Kai Oinonen ja tekninen johtaja Marjukka Latva-Laturi.

Tarkastuslautakunta on hyväksynyt 3.10.2022 oman työohjelmansa vuodelle 2022. Samana päivänä on merkitty myös tiedoksi tilintarkastajan tarkastussuunnitelma ja työohjelma vuodelle 2022.

Vuodelle 2022 asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden arviointi perustuu pääasiassa kunnanhallituksen laatimaan tasekirjaan ja viranhaltijahaastatteluihin sekä lautakunnan jäsenten havaintoihin heille toimitettujen toimielinten pöytäkirjojen perusteella.

Tilintarkastaja tai avustava tilintarkastaja on raportoinut lautakunnalle kokouksissa tilintarkastuksen etenemisestä. Lisäksi tilivuodelta 2022 tilintarkastaja on antanut yhteenvetoraportin koko tilivuoden tarkastuksesta.

Kunnan talouden arviointi

Talouden tasapainoisuus

	2022	2021	2020	2019	2018
Tilikauden ylijäämä (1000 €)	829	765	879	-3981	-385
Vuosikate (1000 €)	839	1127	1340	-1515	85
Vuosikatu €/asukas	701	915	1039	-1156	63
Vuosikate poistoista %	8669	311,6	60,4	-57	-18,09
Omavaraisuusaste, %	17	12	6	11	32
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	99	105	121	107	119
Kassan riittävyys pv	207	214	237	169	179

Taulukko 1. Tunnuslukujen vertailu

Tilikauden ylijäämä päättyneen tilikauden osalta on 829 tuhatta euroa. Viiden vuoden tarkastelujaksolla ylijäämän kehitys on ollut vaihteleva. Tarkastuslautakunta pitää positiivisena asiana, että luku on ollut positiivinen kolmella viimeisellä tilikaudella.

Vuosikate kertoo sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Perusoletus on, että tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Vuosikate on tilikaudella positiivinen ja riittänyt kattamaan poistot päättyneellä tilikaudella. Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Kyyjärven kunnan vuosikate per asukas on ollut päättyneellä tilikaudella 701 euroa, joka on heilahdellut viiden vuoden tarkastelujaksolla.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Kyyjärven kunnan omavaraisuusaste vuonna 2022 oli 17 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osa kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi kyseinen tunnusluku on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selvitä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Kyyjärven kunnan suhteellinen velkaantuneisuusprosentti vuonna 2022 oli 99 %.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset Kyyjärvellä tunnusluku vuonna 2022 oli noin 207 päivää.

Yhteenvetona tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan talouden tasapainottaminen vaatii vielä toimenpiteitä ja aikaa. Talouden tasapainoa on syytä seurata ja tehdä vaativia toimenpiteitä talouden tasapainon turvaamiseksi. Tarkastuslautakunta on huolissaan osan tunnuslukujen

heikkoudesta, sillä tunnusluvut ovat paljon maan keskiarvoja heikompia. Tarkastuslautakunta on erityisen huolissaan kunnan omavaraisuuden ja suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvuista vaikkakin ne ovat parantuneet edellisestä vuodesta.

Vertailu kriisikuntia kuvaavien tunnuslukujen raja arvoihin

Kriisikuntamenettelyä koskevat säännökset on siirretty kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetusta laista uuteen kuntalakiin (410/2015). Samalla kriisikuntakriteerien tarkastelu ulotettiin koko kuntakonserniin. Kuntalain 118 5 mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli toinen seuraavista täyttyy:

1. Kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110§:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa

2. Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa.

TAI

kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena peräkkäisenä vuotena täyttäneet kaikki laissa säädetyt raja-arvot, jotka ovat:

1. Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia

2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;

3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla

4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8

Raja-arvojen täyttymistä tarkastellaan seuraavassa taulukossa:

Kriteeri	Konserni	Raja-arvo 2020	Kyllä / Ei 2022	Kyllä / Ei 2021
1	432,1 %	80 %	ei	ei
2	22,5	+ 2,0	kyllä	kyllä
3	17 655	13 147	kyllä	kyllä
4	0,72	0,8	ei	ei

* perustuu Tilastokeskuksen antamiin tietoihin kuntien talousluvuista 2020.

Kyyjärven kuntakonsernin taseessa on kumulatiivista alijäämää 3 088 tuhatta euroa. Kuntalain asettaman kriteeristön perusteella Kyyjärven kunta luokitellaan kriisikunnaksi, sillä kunta ei kykene kattamaan alijäämiä tarvittavassa ajassa. Tämän lisäksi kunnan konsernitilinpäätöksessä on alijäämää per henkilö 2 580 euroa.

Tavoitteiden toteutuminen

Kuntalain 115 § mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus on laadittu tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin perustuen.

Kyyjärven kunta jakautuu neljään eri tulosalueeseen

1 Hallinto-osasto

2 Sosiaali- ja terveyspalvelut

3 Sivistysosasto

4 Tekninen osasto

Tulosalueiden sekä kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan seuraavassa:

Hallinto-osasto

Kyyjärven hallinto-osasto muodostuu kunnan

- yleishallinnosta
- elinkeinopalveluista, sekä
- maaseutupalveluista

Yleishallinto

Yleishallinnon keskustoimisto vastaa kunnan yleishallinnosta ja päätöksentekoon liittyvistä valmistelutehtävistä sekä tiedottamiseen ja kunnan kokonaismarkkinointiin liittyvistä asioista. Talousarvion toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2022 ovat sisältäneet muun muassa arkistonhallinnan ajantasaistamisen, talouden aktiivisen seurannan, aktiivisen ja oma-aloitteellisen tiedottamisen päätöksistä sekä sote uudistukseen ja TE-palveluiden uudistukseen valmistautumisen.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalveluiden toiminta-ajatuksena on tukea työllisyyttä ja jatkuvan ja kannattavan liiketoiminnan kehittymistä. Elinvoimakoordinaattori on työskennellyt neljänä päivänä viikossa. Kyyjärven kunta ostaa Oiva Työltä työllisyyskoordinaattorin palvelua yksi päivä viikossa. Oiva Työ varmistaa työvoiman saatavuuden ja tekee ennaltaehkäisevää työtä asukkaidemme työttömyyden vähentämiseksi.

Maaseutupalvelut

Maaseutuhallinnon asiakaspalvelut tuotetaan yhteistoiminta-alueella, jossa isäntäkuntana toimii Pihtiputaan kunta.

Sosiaali- ja terveyspalvelut

Sosiaali- ja terveyspalvelut järjestää SoTe- kuntayhtymä, jonka jäsenkuntia ovat Kannonkoski, Karstula, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Saarijärven kaupunki. Kuntayhtymän toiminnassa sovelletaan tilaaja-tuottaja toimintamallia. SoTe- kuntayhtymä järjestää jäsenkuntien puolesta kaikki kuntien järjestettäväksi säädetyt ja kuntien kuntayhtymän järjestettäväksi antamat sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelut. Ympäristöterveydenhuolto, mukaan lukien eläinlääkintähuolto, siirtyivät ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen hoidettavaksi 1.1.2023 alkaen. Erikoissairaanhoidon palvelut ostetaan Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen nettomenot tilikaudella olivat 6,49 miljoonaa euroa, joka ylitti muutetun talousarvion 154 tuhannella eurolla.

Sivistysosasto

Sivistyshallinnon tavoitteena on luoda edellytyksiä ja asettaa suuntaviivoja opetus- ja sivistystoimen (koulu-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimi, varhaiskasvatus, kansalaisopisto, musiikkitoiminta, taiteen perusopetus) kehittymiselle ja arvioida toimintaa. Tavoitteet on pääosin saavutettu.

Tekninen osasto

Tekninen osasto muodostuu seuraavista tulosalueista: tekniset palvelut, rakentamis- ja ympäristöpalvelut, tilapalvelut ja liikelaitokset.

Tekninen hallinto vastaa teknisten palveluiden alla olevista talousyksiköistä, joita ovat hallinnon lisäksi liikenne- ym. alueet sekä palo- ja pelastustoimi. Palo- ja pelastustoimen operatiivisesta toiminnasta vastaa Keski-Suomen aluepelastuslaitos. Rakennustarkastajan tehtävät on ostettu Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimelta.

Vesi- ja viemärilaitos eriytettiin lainsäädännöllisistä syistä omaksi taseyksikökseen 1.1.2016 alkaen. Muutoksen myötä toiminta pyritään saamaan yhä läpinäkyvämmäksi ja vertailukelpoisemmaksi. Vesi- ja viemärilaitoksen kustannukset ja investoinnit pitäisi kattaa pitkällä aikavälillä asiakkailta perittävillä maksuilla. Maksuilla pitäisi pystyä varautumaan myös jo tiedossa oleviin uusinvestointeihin. Vesi- ja viemärilaitoksen päättyneen tilikauden ylijäämä oli 20 601 euroa. Kumulatiivisesti vesi- ja viemärilaitos on alijäämäinen 32 270 euroa. Kumulatiivinen alijäämä on laskenut vuosittain.

Yhteenvetona tarkastuslautakunta haluaa kiittää konkreettisemmista ja helpommin selkeästi mitattavista tavoitteista. Pääpiirteittäin tavoitteet oli saavutettu. Tarkastuslautakunta pyytää pitämään tavoitteet realistisina sekä riittävän korkealla tasolla.

Konserniyhtiöt

Kyyjärven Paletti Oy on Kyyjärven kunnan (71,2 %) ja Osuuskauppa Keskimaan (28,8 %) omistama yhtiö. Yhtiön tulos päättyneeltä tilikaudelta näytti tappiota noin 23 900 euroa.

Kyyjärven Vuokra-asunnot Oy on kunnan 100 %:sti omistama tytäryhtiö. Yhtiön omistuksessa on yhteensä 77 asuntoa. Joulukuun lopussa asuntojen käyttöaste on ollut 94 % (vrt. edellisvuonna 83 %). Vuokra-asuntojen tilikauden tulos oli tappiolla noin 36 000 euroa.

Kiinteistö Oy Kyyjärven Liikekeskus omistaa ja hallitsee kirkonkylän korttelin 27 liiketonttia ja sille rakennettua rakennusta. Kunta omistaa 100 % yhtiöstä. Yhtiö teki tilikaudella voittoa 930 euroa.

Kyyjärven Lämpö Oy perustettiin vuonna 2015. Se on kunnan 100 % omistama tytäryhtiö, jonka toimialana on kaukolämmön tuotanto ja jakelu. Yhtiön tilikauden tulos oli tappiollinen 7 600 euroa.

Keski-Suomen tarkastuslautakuntien yhteinen arviointi – hyvinvoinnin edistäminen

Tämä luku on Keski-Suomen kuntien ja hyvinvointialueen tarkastuslautakuntien puheenjohtajien verkostossa tehty yhteinen arviointi. Arvioinnin tavoite on tuottaa Keski-Suomen hyvinvointialueen ja kuntien valtuustoille tietoa keskeisistä yhdyspinnoilla tapahtuvista toiminnoista, joiden onnistumisella on merkitystä hyvinvointialueen ja kuntien talouteen sekä asukkaiden saamiin palveluihin.

Tarkastuslautakunnat ovat sopineet toimintakäytännöistään ja vuosittaisista temaattisista arviointikokonaisuuksistaan. Vuoden 2022 arviointiin valittiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusperusteen eli HYTE-kertoimen perusteella kunnille ja hyvinvointialueelle jaettavan valtion rahoituksen tarkastelu. HYTE-kertoimen mukaisista indikaattoreista valittiin tarkempaan tarkasteluun ne, jotka liittyvät **työllisyyden edistämiseen**.

Kuntien valtionosuuksiin ja hyvinvointialueiden valtion rahoitukseen on tullut vuoden 2023 alusta alkaen uusi laskentatekijä: hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustinraha, jonka suuruus nousee, mikäli muutos HYTE-kertoimen mukaisissa indikaattoreissa on positiivinen. Kuntia ja hyvinvointialueita ei verrata keskenään, vaan rahoitusperusteena käytetään oman toiminnan muutosta. Kunnan järjestämä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö vaikuttaa hyvinvointialueen indikaattoreihin ja hyvinvointialueen järjestämät palvelut puolestaan kuntalaisten hyvinvointiin ja sitä mittaaviin indikaattoreihin.

Arviointikysymykset:

- Mikä on HYTE-kertoimen rahoitusosuus Keski-Suomen kunnille ja hyvinvointialueelle?
- Mistä indikaattoreista HYTE-kerroin muodostuu?
- Mikä on Keski-Suomen kuntien ja hyvinvointialueen tilannekuva **taulukon 2** mukaisissa työllisyyden edistämisen indikaattoreissa?

HYTE-kertoimen rahoitusosuus

HYTE-kertoimen perusteella kunnille ja hyvinvointialueelle jaettava valtion rahoitus on merkittävä. HYTE-kertoimen perusteella jaetaan noin 1 prosentti hyvinvointialueiden valtion rahoituksesta ja yhtä lailla sen perusteella jaetaan kaikkien Suomen kuntien kesken noin 100 miljoonaa euroa. Keskisuomalaisten kuntien osuus tästä on noin 5,0 miljoonaa euroa, ja hyvinvointialueelle jaettava valtion rahoitus on suuruudeltaan noin 10,75 miljoonaa euroa.

Kunnille HYTE-kertoimen perusteella kohdistuva valtion rahoitus on keskimäärin 18,23 euroa asukasta kohti, vaihteluvälin ollessa 7,50 eurosta 22 euroon.

HYTE-kerroin vaikuttaa laskentaperusteena valtion rahoituksen määrään kunnissa heti vuodesta 2023 lähtien, mutta hyvinvointialueen kohdalla vasta vuodesta 2026 lähtien. Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 617/2021 tuli voimaan vuoden 2023 alusta, mutta siinä kuvattua HYTE-laskentaperustetta sovelletaan lain 33 § mukaisesti kuitenkin vasta vuoden 2026 alusta. Vuosina 2023–2025 hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella määräytyvä summa jaetaan hyvinvointialueille asukasmäärän mukaisesti. HYTE-kerroin - kannustin hyvinvointialueille - THL

Taulukko 1: Alla olevassa taulukossa on HYTE-kertoimen osuus Keski-Suomen kunnissa vuonna 2021 (lähde: Sotkanet) ja vuonna 2023 (Lähde: Kuntaliiton valtionosuuslaskuri, väestön määrä molemmissa sarakkeissa vuodelta 2021).

Kunta	HYTE-osuus vuonna 2021, €	HYTE-osuus vuonna 2023, €	Asukasluku 2021	HYTE €/asukas, kaksi ed. saraketta
Hankasalmi	83 826	74 134	4683	15,83
Joutsa	64 371	60 897	4263	14,29
Jyväskylä	2 701 645	3 091 281	144473	21,40
Jämsä	379 526	375 229	19767	18,98
Kannonkoski	16 256	23 374	1311	17,83
Karstula	58 120	66 119	3774	17,52
Keuruu	170 918	161 929	9443	17,15
Kinnula	19 763	21 462	1581	13,57
Kivijärvi	16 973	18 119	1088	16,65
Konnevesi	34 135	38 929	2586	15,05
Kyyjärvi	23 531	22 073	1232	17,92
Laukaa	306 244	314 362	18788	16,73
Luhanka	7 592	7 687	703	10,93
Multia	17 558	21 820	1488	14,66
Muurame	213 733	188 651	10426	18,09
Petäjävesi	45 975	55 029	3678	14,96
Pihtipudas	55 771	65 694	3873	16,96
Saarijärvi	123 080	131 335	9117	14,41
Toivakka	43 921	32 849	2387	13,76
Uurainen	67 229	71 541	3634	19,69
Viitasaari	108 653	105 025	6070	17,30
Äänekoski	302 247	295 245	18318	16,12

Mikään Keski-Suomen kunta ei vuoden 2023 tiedoilla ole saanut maksimimäärää.

HYTE-kertoimen mukaiset indikaattorit kunnassa ja hyvinvointialueella

Kuntien ja hyvinvointialueen HYTE-kertoimet muodostuvat hieman toisistaan poikkeavista indikaattoreista, jotka on kuvattu taulukkoon 2.

Kunnan prosessi-indikaattorit kuvaavat voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerroin-kannustin-kunnille/prosessi-indikaattorit

Taulukko 2:

Kunnissa

Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi: - **15 indikaattoria kuvaavat kuntajohdon, liikunnan, peruskoulujen sekä kulttuurin toimintaa ja tiedot on saatavissa TEA-viisarista.**	Tulosindikaattorit (6 kpl) kuvaavat muutosta: 1. Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista 2. Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista ***3. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä*** ***4. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä*** ***5. Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä*** 6. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Hyvinvointialueella

Prosessi-indikaattorit kuvaavat toimintaa: **1. Lastenneuvolan terveystarkastukset** **2. Kouluterveydenhuollon terveystarkastukset** **3. Koulukuraattoriresurssi** **4. Koulupsykologiresurssi** **5. Lasten rokotukset** **6. Alkoholi** **7. Tyypin 2 diabetes** ***8. Työttömien terveystarkastukset***	Tulosindikaattorit (5 kpl) kuvaavat muutosta: 1. Vammojen ja myrkytysten hoidosta aiheutuvat sairaalahoitojaksot ja/tai sairaalassa hoidetut potilaat 2. Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä ***3. Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 20–24-vuotiaat, % ikäluokasta*** ***4. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % ikäluokasta*** ***5. Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18–34-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä***

Vuoden 2022 teema: työllisyyden edistämisen tilannekuva

Työllisyyden edistäminen kuntien ja hyvinvointialueen yhdyspinnoilla tarkoittaa ensisijaisesti vaikeasti työllistyvien aseman parantamista työmarkkinoilla, kuten työttömien terveystarkastusten toteuttamista.

Työllisyyden edistämisen HYTE-indikaattorit kunnassa		2017	2021
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (3219)	Koko maa Keski-Suomi Kyyjärvi	8,1 6,5 9,5	7,3 6,3 tieto puuttuu
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (sama sekä kunnissa että hyvinvointialueella) (234)	Koko maa Keski-Suomi Kyyjärvi	2,8 2,8 tieto puuttuu	2,7 3,0 tieto puuttuu
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (306)	Koko maa Keski-Suomi Kyyjärvi	6,9 7,7 12,5	6,3 7,0 11,6

Keski-Suomessa koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten asema ei ole parantunut samassa suhteessa kuin koko maassa. Toimeentulotukea saaneiden työikäisten määrä ei ole vähentynyt samassa suhteessa kuin koko maassa. Työkyvyttömyyseläkettä saavien työikäisten määrä on vähentynyt samassa suhteessa kuin koko maassa.

NEET-nuorten määrä koko ikäluokasta on korkea.

Työllisyyden edistämisen HYTE-indikaattorit hyvinvointialueella		2017	2021
Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 20–24-vuotiaat, % ikäluokasta (5387)	Koko maa Keski-Suomi	16,9 18,9	18,3* 19,8*
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % ikäluokasta (sama sekä kunnissa että hyvinvointialueella) (234)	Koko maa Keski-Suomi	2,8 2,8	2,7 3,0
Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18–34-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (4837)	Koko maa Keski-Suomi	1,2* 1,5*	1,2 1,4
Työttömien terveystarkastukset, % työttömistä (5274)	Koko maa Keski-Suomi	2,4 1,4	3,5 0,6

* Tieto vuodelta 2020

Työttömien toteutuneiden terveystarkastusten osuus suhteessa työttömien kokonaismäärään jää Keski-Suomen kohdalla huomattavasti alle koko Suomen keskiarvon. Työttömien terveystarkastukset ovat toteutuneet keskimäärin muuta maata heikommin.

Terveydenhuoltolain (1326/2010,13 §) mukaan työttömien terveyspalvelujen keskeisiä elementtejä ovat

- terveystarkastus ja terveysneuvonta
- työ- ja toimintakyvyn selvittäminen ja tukeminen
- ja niiden edellyttämä moniammatillinen yhteistyö.

Työttömien työ- ja toimintakykyä täytyy arvioida asiakkaan tarpeen mukaan työttömyyden eri vaiheissa perusterveydenhuollossa ja tarpeen vaatiessa erikoissairaanhoidossa. Tarvittaessa henkilöt on ohjattava hoitoon tai lääkinnälliseen, ammatilliseen tai sosiaaliseen kuntoutukseen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Harsunkankaan kuntoportaat, ulkoilureitit ja frisbee golf-rata on kehitetty kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Kunnassa pidetään talvikaudella hiihtoladut hyvässä kunnossa ja kuntalaisilla on mahdollisuus avantouintiin.

Tarkastuslautakuntien yhteenveto hyvinvointiin ja terveyteen investoimisesta ja kehittämisehdotukset hyvinvointialueen ja kuntien valtuustoille

HYTE-kertoimen mukainen rahoitusosuus hyvinvointialueelle ja kunnille on merkittävä.

HYTE-kerroin muodostuu mittareista, joiden osoittaman tilanteen parantamisella on vaikutusta kunnan ja hyvinvointialueen saamaan rahoitukseen.

HYTE-kertoimeen sisältyvät hyvinvointiteemat ovat keskeisiä kuntien ja hyvinvointialueen yhdyspinnassa, sillä sekä kuntien että hyvinvointialueen toimenpiteet vaikuttavat asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden tilaan.

Työllisyyden edistäminen muodostaa merkittävän osan HYTE-kertoimesta. Keski-Suomen luvut poikkeavat työllisyyden edistämisessä muusta Suomesta, erityisesti työttömien terveystarkastusten osalta.

Mihin yhdyspintayhteistyöhön kunnat ja hyvinvointialue aikovat ryhtyä työllisyyden edistämiseen liittyvien HYTE-indikaattoreiden parantamiseksi?

Työhyvinvoinnin tukeminen

Keski-Suomen kuntien ja hyvinvointialueen tarkastuslautakuntien puheenjohtajat ovat arvioineet kuntien vuoden 2021 henkilöstökertomuksissa raportoituja henkilöstön työhyvinvoinnin kannustimia. Kuntien henkilöstökertomuksista on poimittu toimenpiteitä, jotka tukevat työyhteisön ihmislähtöisyyttä, työn tekemisen merkityksellisyyttä ja työntekijöiden sujuvia arjen käytäntöjä.

Arviointikysymykset:

- Miten kunnat ja hyvinvointialue yhdessä edistävät työhyvinvointia ja Keski-Suomen kuntien ja hyvinvointialueen vetovoimaisuutta työnantajana?
- Millaisia työhyvinvointia edistäviä käytäntöjä on tähän mennessä käytetty kunnissa?

Työntekijöillä on ratkaiseva rooli hyvinvointialueuudistuksen ja kuntayhteistyön onnistumisessa. Taulukkoon on poimittu Keski-Suomen kuntien henkilöstökertomuksista vuodelta 2021 kirjauksia, joiden mukaisilla toimenpiteillä tuetaan henkilöstön työhyvinvointia. Henkilöstökertomuksista kerättiin lausumia, jotka kertovat työn ihmislähtöisyydestä ja merkityksellisyydestä. Toisaalta kerättiin konkreettisia toimenpiteitä, joilla tuetaan työntekijöiden sujuvaa arkea. (Taulukko alla.)

Ihmislähtöisyys	Merkityksellinen työ	Sujuvat arjen käytännöt
Osaamisen jakamisen menetelmät • Edistetään hiljaisen tiedon jakamista ja edistetään vertaisoppimista. • Henkilöstön tieto- taito ja osaaminen vastaavat vaadittua tasoa. **Koulutustarpeet arvioidaan säännöllisesti ja koulutukset pidetään ajan tasalla.** • Kouluttautumiseen kannustaminen. • Työntekijän osaamisen kasvaessa voidaan tarjota vastaavia työtehtäviä. • Työnantaja voi ottaa huomioon tietyssä määrin henkilön vahvuuksia sekä mielenkiinnon kohteita työssä. **Edistetään henkilöstön työkykyä** • Työterveydenhuollon antama tuki • Henkilöstö toimii yritteliäästi ja vastuuntuntoisesti. **Työyhteisön jäsenet ovat tietoisia strategiasta ja sen mukaisista arvoista.** • Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus toteutuu työyhteisössä. **Rekrytointitarvetta tarkastellaan säännöllisesti**	**Työ koetaan vaikuttavaksi** • Työn mielekkyys säilyy muutoksista huolimatta. • Henkilöstön on mahdollista tuottaa palvelut laadukkaasti ja asiakaslähtöisesti. **Sosiaalinen pääoma, yhteisöllisyys** • Yhteisöllisyys; yhdessä tekeminen ja toisista välittäminen. • Vastuu omasta ja työkavereiden työhyvin-voinnista ja työstä selviytymisestä. • Monipuolinen henkilöstö-rakenne **Onnistumis-/ kehitys – ja työyhteisökeskustelut toteutetaan säännöllisesti** • Selkeät työnkuvat • Työyhteisön jäsenet ovat tietoisia työyksikkönsä toiminta-tavoitteista, taloudesta ja toimintaperiaatteista. **Motivaation ylläpitäminen** • Työntekijällä on mahdollisuus edetä organisaatiossa koulutustaan vastaavasti. • Kehittyminen omassa työtehtävässä.	**Työnantajan tarjoamat hyvinvointiedut** • kuntoiluun kannustaminen • Yhteiskäyttöpyörät **Muutoskykyisyyden vahvistaminen** • työnkierto, muuntokoulutus **Yksilöllisten elämäntilanteiden huomioiminen, työsuhteen turvallisuus** • Töiden uudelleen järjestelyt, erilaiset työsuhdemuodot, • Itsensä sekä oman työnteon johtaminen. Itseohjautuvuus. • Työn ja perheen yhteen-sovittaminen. • Joustavat työjärjestelyt kuten esim. etätyö, työkyvyn alentuessa. • Työtä sovitetaan henkilön elämäntilanteeseen. **Henkilöstökyselyiden toteuttaminen**

Tarkastuslautakuntien yhteenveto työhyvinvoinnin edistämisestä ja kehittämisehdotukset

Miten Keski-Suomen kunnat ja hyvinvointialue turvaavat yhdessä osaavan työvoiman pito- ja vetovoiman työhyvinvoinnin keinoin?

Yhteenveto

Kokonaisuutena voidaan todeta, että Kyyjärven kunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu asianmukaisesti ja toiminnalliset tavoitteet on pääosin saavutettu.

Tarkastuslautakunta esittää tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tulosalueiden johtaville viranhaltijoille tilivuodelta 2022.

Kyyjärvellä 25.5.2023

Lasse Kainu

puheenjohtaja

Helmi Kotanen

Raimo Tamminen